

prolíná vlastně všechny aspekty veřejné správy.

Švýcarsko je pro mnohé cizince – azylanty zemí skutečně zaslíbenou. Naše návštěva azylového zařízení byla zajímavou ukázkou fungování švýcarského azylového systému. Ten je nyní podrobován velké diskusi a prostřednictvím referend (*jak jinak*) postupně upravován. Ročně ve Švýcarsku požádá o azyl, resp. o právo pobytu na území Švýcarské konfederace, kolem 40 tisíc osob, konkrétně v kantonu St. Gallen asi 2 500. Azyl je udělen 22 % z nich, fakticky jich nakonec nějak zůstává asi polovina, i když prý neúspěšné žadatele poctivě vyhošťují zvláštními letadly. O povolení pobytu rozhoduje právě migrační úřad, obec, kam bude v případě kladného vyřízení azylant „přidělen“, má právo se vyjádřit. Kdoví proč ale zvláštní zájem o azyl ve Švýcarsku mají aktuálně Eritrejci. Mně osobně připadalo azylové zařízení umístěné na kopci s nádherným výhledem na Bodamské jezero docela smutným místem. Vlastně poprvé jsem na vlastní oči viděl uprchlíky, o kterých se u nás hodně mluví, ale reálně tady nejsou. Zvlášť na malé děti, i když je o ně po švýcarsku dobře postaráno, byl docela smutně zvláštní pohled.

Základní úrovní veřejné správy ve Švýcarsku jsou obce. Tento nesporný fakt nám potvrdil i starosta obce

Rorschach, kterou jsme také navštívili. Ono to vyplývá i z toho, že obec sama (*nikoliv stát!*) vybírá daně z příjmu svých obyvatel! A sama obec si také stanovuje výši daně, která se tak liší i v rámci kantonu obec od obce. Občané na druhou stranu mnohem lépe vidí, kam a na co jsou jejich peníze z daní použity. O tom, jak to funguje, svědčí jedno číslo: daňové nedoplatky obci Rorschach činí asi 2 %... to číslo je správně, daně se tady platí skutečně téměř na 100 %! V menších obcích, jako právě Rorschach, kde se nevolí parlament (*ten se v kantonu St. Gallen volí jen ve třech velkých městech*), ale jen rada obce, hraje zásadní rozhodovací roli shromáždění občanů. To rozhoduje o všech zásadních věcech fungování obce, především o rozpočtu, výsledku hospodaření nebo územním plánu. Zajímavostí budiž, že ve všech rozpočtech má jednoznačnou prioritu vzdělání. Na kantonální úrovni klidně i přes 50 % výdajů. Starosta obce se volí přímo. Stojí v čele obce a řídí úřad obce, jeho rozhodovací pravomoci v samosprávné oblasti jsou však malé, je jen jedním z členů rady obce. Obecní úřad musí mít minimálně tři úředníky včetně starosty. Zajímavostí je, že ve Švýcarsku pojem obce nechápou jenom jako obec v našem pojetí, to jsou u nich tzv. obce politické (*v kantonu St. Gallen je jich 77*) v čele se starostou. Znaží však i obce školní (*aktuálně*

více než 200), které jsou v jejich systému velmi důležité – mají na starosti školy, dále třeba obce náboženské atd. Obec bez ohledu na svoji velikost vykonávají v zásadě totožný rozsah veřejné správy – financování škol a školek, zásobování vodou (*velmi významná agenda*), vedou katastr, provozují pečovatelské domy pro seniory, stavební úřady. Kanton dělá to, na co obce nestačí – např. policie, migrační úřad. Obce I., II., III. stupně v naší terminologii tam neexistují. To samo o sobě vede k úvahám o slučování nejrůznějších typů obcí.

Důvodem slučování je především ekonomika (*jsme ve Švýcarsku*) a funkčnost! O sloučení se vždy rozhoduje v referendu ve všech obcích, kterých se příp. sloučení týká. Na jednom zatím neúspěšném projektu sloučení obcí nám švýcarští kolegové předvedli i příčiny, které někdy vedou k neúspěchu projektu sloučení: občané se obávali zvýšení daní – jedna z obcí na tom byla ekonomicky podstatně hůře než druhá, vysoký počet cizinců v jedné obci, úspěchanost projektu. Faktem je, že procesu slučování obcí věnují ve Švýcarsku značnou pozornost. Na každém kantonálním úřadě je zřízena pracovní pozice „reformátora“, který metodicky vede obce, které samy mají o sloučení zájem a pomáhá jim pak tento proces realizovat. Ale samotná iniciativa ke sloučení přichází zezdola, i když kdo ví...

